

ÎNCHEIERE

04 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Tamara Chișca-Doneva
Valentina Clevadî

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Valeriu Erhan

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Erhan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2015 prin care au fost admise apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, modificată hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 octombrie 2014, în sensul micșorării cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare. A fost încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Valeriu Erhan prejudiciul moral cauzat prin atragerea ilegală la răspundere penală în mărime de 35000 lei. În rest, a fost menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani din 21 octombrie 2014

constată:

La 06 februarie 2014, Valeriu Erhan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii.

În motivarea acțiunii a invocat că dânsul a fost învinuit, de către organele de urmărire penală, de faptul că activând în funcția de vicepreședinte al raionului Ialoveni din 17 octombrie 2005 și dispunând de diploma nr. Я -1 nr. 146896 din 04 iulie 1978, eliberată de Tehnicul Industrial Pedagogic Chișinău pentru obținerea calificării de tehnician constructor, ar fi hotărât să confecționeze și să dețină în vederea utilizării la locul de muncă, o diplomă falsă ce ar atesta existența studiilor superioare în specialitatea construcții industriale și civile, care ar acorda dreptul de

a primi un adaos salarial de 15 % față de funcționarii publici care nu dețin studii superioare, prevăzut de Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005.

Susține că de către organele de urmărire penală a fost învinuit de faptul că la 02 februarie 2007, în urma unei cerți spontane ar fi cauzat Svetlanei Erhan vătămări corporale medii.

Afirmă că prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 08 iunie 2010 dânsul a fost achitat de sub învinuirea săvârșirii infracțiunilor prevăzute de art. 152 alin. (1) și art. 361 alin. (1) Cod penal, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 februarie 2011 au fost respinse apelurile declarate de procuror și partea vătămată ca nefondate, iar prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 noiembrie 2011 recursurile declarate de către acuzatorul de stat și partea vătămată au fost respinse ca inadmisibile.

Menționează că pe tot parcursul urmăririi penale și examinării cauzei în prima instanță, instanța de apel și de recurs, fiind recunoscut în calitate de inculpat, el nu s-a autodenunțat și nici nu a împiedicat la stabilirea adevărului.

Consideră că cuantumul prejudiciului moral cauzat de către organele de urmărire penală și procuratură prin învinuirea în comiterea unor infracțiuni grave urmează a fi stabilit în mărime de 150000 lei, care reprezintă o sumă echitabilă și rezonabilă.

Susține că la momentul desfășurării urmăririi penale și examinării cauzei penale în instanța de judecată deținea o funcție de demnitate publică, fiind vicepreședinte al raionului Ialoveni, iar la momentul începerii urmăririi penale se bucura de o reputație ireproșabilă în rândul cetățenilor și a colegilor de serviciu, însă reputația lui a fost retușată prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală.

Își întemeiază pretențiile în baza dispozițiilor art. 3, 4, 6, 11 Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 1422, 1423 Codul civil, art. 53 alin. (2) Constituția RM, art. 5, 166 și 167 CPC.

Solicită admiterea acțiunii, repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii în sumă de 150000 lei, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 14 iulie 2014 a fost introdusă Procuratura Generală a RM în procesul de judecare a cauzei civile la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Erhan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin atragerea ilegală la răspunderea penală, în calitate de intervenient accesoriu alături de reclamant.

Prin cererea de modificare și concretizare a cerințelor, Valeriu Erhan, reprezentat de avocatul Veronica Pascal a solicitat repararea prejudiciului moral în mărime de 180000 lei și anume, efectuarea perchezițiilor, darea explicațiilor – 20000 lei, recunoașterea în calitate de bănuț din 14 iulie 2008 și menținerea în calitate de bănuț, supunerea confruntărilor - 30000 lei, punerea sub învinuiri la faza urmăririi penale la 12 martie 2009 – 50000 lei, aflarea sub interdicția de nepărsire a localității și țării din 12 martie 2009 și până la 08 iunie 2010 – 50000, reluarea urmăririi penale – 10000 lei, examinarea dosarului în instanțele de

judecată – 20000 lei, precum și încasarea cheltuielilor de judecată pentru examinarea prezentei acțiuni.

În motivarea cererii a invocat că în baza deciziei Consiliului raional Ialoveni nr. 07-01 din 17 octombrie 2005, el a fost ales în funcția de vicepreședinte al raionului Ialoveni.

Relatează la 01 aprilie 2008, în RLI 1 al CCCEC a fost înregistrată o plângere de la Svetlana Erhan pentru deținerea documentelor false (diploma de studii), iar la 20 martie – 10 aprilie 2008, dânsul a fost supus interogărilor și luate explicații de ofițerii CCCEC.

Menționează că la 22 aprilie 2008, a fost adoptată ordonanța de neîncepere a urmăririi penale, iar prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 16 mai 2008 a fost anulată ordonanța de neîncepere a urmăririi penale și la 12 august 2008, a fost pornită urmărirea penală pe cauza penală nr. 2008990153 de către Procuratura Generală conform indicelor infracțiunii prevăzute de art. 190 alin (2) lit. c) Cod penal.

Afirmă că prin ordonanța din 03 septembrie 2008 a fost dispusă expertiza tehnică a documentului - diploma nr. 146896 și la 09 octombrie 2008, a fost emisă ordonanța de colectare a mostrelor reclamantului, respectiv executată în aceeași zi.

Astfel, în baza procesului-verbal din 13 august 2008, au fost ridicate de la Consiliul raional Ialoveni toate actele administrative și personale ce țin de dosarul lui, iar la 25 august 2008, a fost efectuată percheziția în temeiul încheierii judecătorești de instrucție din 22 august 2008 la domiciliul lui pe adresa str. Libertății, 4/a și str. Alexandru cel Bun, 2/1.

Mai notează că la solicitarea MAI nr. 11/ 2711 din 13 august 2008, a fost dispusă efectuarea controlului tematic la Consiliul raional Ialoveni. Prin actul respectiv MAI constată că el nu are nivelul de pregătire necesar.

Indică că la 29 septembrie 2008, a fost pornită urmărirea penală conform elementelor infracțiunii văzute de art. 361 alin. (l) Cod penal, iar la 30 octombrie 2008, dânsul a fost recunoscut în calitate de bănuț.

Reieșind din faptul că nu existau probe, Procuratura Generală a RM, la 30 ianuarie 2009, a adoptat ordonanța de menținere în calitate de bănuț până la 30 aprilie 2009.

Sușține că la 27 februarie 2009, a fost încetată în parte urmărirea penală pe dosarul penal nr. 2008990153 în privința faptului de escrocherie în mărime de 25720,55 lei, pe motiv că lipsește faptul infracțiunii.

Relatează că la 12 martie 2009, el a fost pus sub învinuire, fiindu-i adusă acuzarea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (l) Cod penal, în aceeași zi fiind aplicată măsura preventivă - nepărăsirea localității. La 17 martie 2009, a fost audiat suplimentar în calitate de învinuit.

Menționează că la 02 februarie 2007, la CPR Ialoveni a fost înregistrată informația cu privire la accidentul rutier din or. Ialoveni, str. Alexandru cel Bun, 2/2.

Afirmă că prin ordonanța din 28 martie 2007, a fost refuzat în pornirea urmăririi penale, iar la 23 aprilie 2007, a fost anulată ordonanța de refuz în începerea urmăririi penale din 28 martie 2008 și la 06 mai 2008, a fost pornită cauza penală pe semnele componenței de infracțiune prevăzută de art. 264 alin. (l) Cod penal.

Relatează că prin ordonanța din 14 iulie 2008, dânsul a fost recunoscut în calitate de bănuț și în aceeași zi a fost audiat.

Sușine că în perioada 05 septembrie 2008 – 30 septembrie 2008, au avut loc trei confruntări.

Afirmă că la 03 noiembrie 2008, a fost adoptată ordonanța de conexare a cauzelor penale într-o singură procedură.

Prin ordonanța din 20 martie 2009, reclamantul a fost pus sub învinuire în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (1) Cod penal, cu audierea învinuitului. Rechizitoriul a fost întocmit la 30 martie 2009 și remis dosarul instanței de judecată.

Mai notează că prin sentința Judecătorei Ialoveni din 08 iunie 2010, dânsul a fost achitat pe ambele capete de învinuire, respectiv, a fost revocată și măsura preventivă.

Remarcă că prin decizia Curtea de Apel Chișinău din 03 februarie 2011 au fost respinse ca nefondate apelurile declarate, menținută în vigoare sentința instanței de fond, iar Curtea Supremă de Justiție, prin decizia din 15 noiembrie 2011, a respins ca inadmisibile recursurile, menținând în vigoare actele judecătorești contestate.

Afirmă că în legătură cu cauzele penale, el a fost revocat din funcția de vicepreședinte al raionului, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2009 a fost respins recursul cu privire la restabilirea în funcție.

Consideră că prejudiciul moral urmează a-i fi achitat pentru efectuarea percheziției la domiciliu și sediu cu ridicarea documentelor personale, punerea sub învinuire la faza urmăririi penale, aflarea sub interdicția de nepărsire a localității, stresurile suportate la audieri, confruntări și ședințele de judecată în toate trei instanțe.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 21 octombrie 2014 a fost admisă parțial acțiunea, încasat în beneficiul lui Valeriu Erhan din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat prin atragerea lui ilicită la răspunderea penală – 50000 lei. În rest, au fost respinse cerințele lui Valeriu Erhan.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 iunie 2015 au fost admise apelurile declarate de Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM, modificată hotărârea primei instanțe, în sensul micșorării cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare. A fost încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Valeriu Erhan prejudiciul moral cauzat prin atragerea ilegală la răspundere penală în mărime de 35000 lei. În rest, a fost menținută hotărârea primei instanțe.

La 18 august 2015, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei recurate, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii sau modificarea deciziei recurate în sensul diminuării prejudiciului moral acordat.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o ilegală și neîntemeiată.

Consideră că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material care reglementează aprecierea prejudiciului moral.

Afirmă că angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale și anume, existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

Menționează că măsura preventivă sub formă de obligare de nepărăsire a localității a fost aplicată intimatului pe un termen de 30 zile și are scopul doar de a asigura neeschivarea bănuțului, învinutului, inculpatului de la organul de urmărire penală și instanța de judecată.

Remarcă că aplicarea acestei măsuri preventive nu privează persoana de libertate, nu o desparte de familie și nu îi îngrădește dreptul de a munci. Prin urmare, consideră că în rezultatul aplicării acestei măsuri preventive, intimatului nu i-a fost cauzat un prejudiciu moral, or acesta în nici un fel nu și-a manifestat voința de a părăsi localitatea.

Suține că măsura preventivă exprimată prin obligația de a nu părăsi localitatea nu a fost declarată ilegală printr-un act procedural definitiv și irevocabil, iar existența unui act judecătoresc de achitare nu poate servi drept temei pentru a invoca că măsura preventivă este ilegală.

Menționează că argumentele instanței de apel precum că la stabilirea prejudiciului urmează a ține cont și de faptul că Valeriu Erhan a fost revocat din funcția de vicepreședinte al raionului Ialoveni, nu sunt probate în modul stabilit de CPC.

Mai notează că percheziția este o acțiune de urmărire penală prevăzută de Codul de procedură penală, iar efectuarea acesteia în cadrul urmăririi penale, cu respectarea procedurii nu poate fi calificată ca atentat la principiul inviolabilității domiciliului sau declarată ca fiind ilegală pe motivul achitării persoanei, or, această acțiune a organului de urmărire penală este efectuată întru stabilirea tuturor circumstanțelor cauzei.

Referitor la prejudiciul încasat, reține recurentul că despăgubirea acordată de instanța de apel în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe psihice sau fizice.

Remarcă că în speță dată suma respectivă nu poate fi considerată o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenție.

La 23 septembrie 2015, Procuratura Generală a RM a depus referință la cererea de recurs a Ministerului Justiției al RM, solicitând admiterea acestuia.

La 30 septembrie 2015, Valeriu Erhan a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei recurate cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o ilegală și neîntemeiată.

Afirmă că în legătură cu cauzele penale, el a fost revocat din funcția de vicepreședinte al raionului, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 iunie 2009 a fost respins recursul cu privire la restabilirea în funcție.

Consideră că prejudiciul moral urmează a-i fi achitat pentru: efectuarea percheziției la domiciliu și sediu cu ridicarea documentelor personale, punerea sub învinuire la faza urmăririi penale, aflarea sub interdicția de nepărsire a localității, stresurile suportate la audieri, confruntări și ședințele de judecată în toate trei instanțe.

Afirmă că potrivit prevederilor art. 1404 Cod civil, prejudiciul cauzat persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii preventive sub forma nepărsirii țării, indiferent de voința persoanelor de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuratorii sau instanțelor de judecată se repară de către stat.

Menționează că prin prisma prevederilor art. 7 din Legea cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, persoanelor fizice se repară prejudiciul material cauzat format și din achitarea asistenței juridice.

Consideră că prejudiciul moral de 30000 lei nu acoperă suferințele și nici nu constituie o satisfacție echitabilă pentru condamnările ilegale.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 10 iulie 2015, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 189), însă careva date despre recepționarea acesteia de către recurenți la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursul în termenul legal.

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Valeriu Erhan, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și de Valeriu Erhan, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Ministerul Justiției al RM și de Valeriu Erhan ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

dispune:

Recursurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și de Valeriu Erhan se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Valentina Clevadi